

miseri quemquam se sequi, nisi Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrem Jacobi. Et veniunt in domum archisynagogi: & vidit tumultum, & stentes, & eulantes multum, & ingressus ait illis: Quid turbamini & ploratis? puella non est mortua, sed dormit. Et iridebant eum. Ipse vero eiecit omnibus, assumit patrem & matrem puella, & qui secum erant: & ingrediuntur ubi puella erat jacens: & tenens manum puella, ait illi: Tabita cumi, quod est interpretatum: Puella, tibi dico, surge. Et confestim surrexit puella, & ambulabat. Erat autem annorum duodecim: & obdormerunt stupore magno. Et praecepit illis vehementer, ut nemo id sciret: & dixit dari illi manducare. Id est, post resurrectionem. Fimbriam tangit, ac si cymbala & mala punicia, quae pendunt de extremis oris tunicae summi sacerdotis. Cymbalum, confessionem: malum punicum, martyrii voluntatem, & virtutum candorem, sive unitatem significat. Ad puellam dicitur: Tabita cumi, id est, puella surge. Archisynagogo dicitur: Filia tua mortua est. Jesus autem dixit: Non est mortua, sed dormit. Utrumque est: mortua est vobis, mihi dormit. Annorum duodecim erat puella, & annis duodecim erat mulier perpessa. Peccata non credentium, apparent in initio fidei credentium. Unde dicitur: Credidit Abraham Deo, & reputatum est ei ad iustitiam.

Caput VI.

ET egressus inde, abiit in patriam suam: & sequebantur eum discipuli sui. Et facta sabbato caput in synagoga docere: & multi audientes admirabantur in doctrina eius, audentes: Unde huic haec omnia? Et quae est sapientia quae data est illi, & virtutes tales quae per manus eius efficiuntur? Nonne hic est fabri filius Mariae, frater Jacobi, & Joseph, & Jude, & Simonis? Nomen & sorores eius hic nobiscum sunt: Et scandalizabantur in illo. Et dicebat illis Jesus: Deinde iens in patriam suam, filius fabri, Jesus vocatur. Et hoc mythicè: sed fabri, qui fabricatus est auroram & solem, id est, Ecclesiam primam & sequentem: in quarum figura, mulier & puella sanantur.

Quia non est propheta sine honore nisi in patria sua, & in domo sua, & in cognatione sua. Et non poterat ibi virtutem ullam facere: nisi paucos infirmos impositis manibus curavit. Et mirabatur propter incredulitatem eorum: & circuibat castella in circuitu, docens. Et convocavit duodecim, & cepit eos mittere binos, & dabat illis potestatem spirituum immundorum. Et praecepit illis ne quid tollerent in via, nisi virgam tantum: non peram, non panem, neque in zona es, sed calciatos sandaliis, & ne induerentur duabus tunicis. Et dicebat eis: Quocumque introieritis in domum, illuc manete donec exeat inde. Et quicumque non receperint vos, neque audierint vos: excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium illis. Et excentes predicabant ut penitentiam agerent: & demonia multa eiciebant, & ungebant oleo multos egros, & sanabantur. Comitatur saepe vilitas originem, ut est: quis est filius Isai? Sed humilia Dominus respicit, & alta à longè cognoscit. Mittuntur deinde duodecim Apostoli, & datur eis potestas praecepta docendi: ut comite- tur verbum simul & factum: & cum promissis invisibilibus, visibilibus virtutes micent: & cum ungebant oleo egros, infirmitatem fidei virtute corroborant.

Et audivit rex Herodes (manifestum enim factum est nomen eius) & dicebat: Quia Joannes Baptista resurrexit à mortuis: & propterea virtutes operantur in illo. Atque autem dicebant, quia Elias est: alii vero dicebant, quia propheta est, quasi unus ex prophetis. Lucernam sub modio abscondi fas non est.

Quo audito Herodes, ait: Quem ego decollavi Joannem, hic à mortuis resurrexit. Ipse enim Herodes misit ac tenuit Joannem: & vinxit eum in carcerem, propter Herodiam uxorem Philippi fratris sui: quia duxerat eam. Dicebat enim Joannes Herodi: Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Herodias autem insidiabatur illi, & volebat occidere eum, nec poterat. Herodes enim metuebat Joannem, sciens eum virum justum & sanctum, & custodiebat eum: & audito eo multa faciebat, & libenter eum audiebat. Et cum dies opportunus accidisset, Herodes natalis sui convivium fecit principibus, & tribunis, & primis Galilaeae. Cumque introisset filia ipsius Herodias, & saltasset, & placisset Herodi, simulque recumbentibus, rex ait puella: Pete à me quod vis, & dabo

tibi. Et juravit illi: quia quicquid petieris, dabo tibi: licet dimidium regni mei. Quae cum exisset dixit matri suae: Quid petam? At illa dixit: Caput Joannis Baptista. Cumque introisset statim cum festinatione ad regem, petiit, dicens: Volo, ut protinus des mihi in disco caput Joannis Baptista. Et contristatus est rex propter iuramentum: & propter simul recumbentes noluit eam contristare: sed misit spiculatorum, praecepit afferri caput eius in disco, & dedit illud puella, & puella dedit matri suae. Quo audito, discipuli eius venerunt, & tulerunt corpus eius: & posuerunt illud in monumento. Per Ironiam expressè pronunciat Herodes pellicens. Caput legis, quod est Christus, de corpore absconditur proprio, id est, Judaico populo, & datur gentili puellae, id est, Romanae Ecclesiae: & puella dat matri suae adulterae, id est, synagoga creditur in fine. Corpus Joannis sepelitur, caput in disco collocatur, litera humo tegitur spiritus in altari honoratur ac sumitur.

Et convenientes Apostoli ad Jesum, renunciaverunt ei omnia quae egerant & docuerant. Ad locum unde exeunt flumina revertuntur. Deo semper gratias referunt missi quod acceperant.

Et ait illis: Venite seorsum in desertum locum. Et hoc propriè Marcus. Seorsum ducit quos elegit, ut inter malos viventes, mala non intendant: ut Lot in Sodomis, & Job in terra Hùs, & Abdias in domo Achab.

Et requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant & redibant multi. Et nec spatium manducandi habebant. Et ascendentes in navim abierunt in desertum locum seorsum. Et viderunt eos abeuntes, & cognoverunt multi, & pedestres de omnibus civitatibus concurrerunt illuc, & praevenerunt eos. Et exiens vidit turbam multam festum: & misertus est super eos, quia erant sicut oves non habentes pastorem. Et cepit illos docere multa. Et cum jam hora multa fieret, accesserunt discipuli eius, dicens: Desertus est locus hic: & jam hora praeteriit, dimitte illos, ut euntes in proximam villam, & vicis, emant sibi cibos quos manducant. Et respondens ait illis: Date illis vos manducare. Et dixerunt ei: Euntes emamus ducentis denariis panes, & dabimus illis manducare. Et dixit eis: Quot panes habetis? Itaque & videte. Et cum cognovissent, dicunt: Quinque, & duos pisces. Et praecepit illis, ut accumbere facerent omnes, secundum contubernia super viride saxum. Et discubuerunt in partes per centenos & quinquagenos. Et accepit quinque panibus & duobus piscibus, intuens in caelum benedixit, & fregit panes, & dedit discipulis suis, ut ponerent ante eos. Et duos pisces divisit omnibus: & manducaverunt omnes, & saturati sunt. Et susceperunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piscibus. Erant autem qui manducaverunt: quinque millia virorum. Et statim coegit discipulos suos ascendere navim, ut praecederent eum trans fretum ad Bethsaidam, dum ipse dimitteret populum.

Et cum dimisset eos, abiit in montem orare. Et cum sero esset, erat navis in medio mari, & ipse solus in terra: & videns eos laborantes in remigando, erat enim ventus contrarius eis. Et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos, ambulans super mare, & volebat praeterire eos. At illi ut viderunt eum ambulantem super mare, putaverunt phantasma esse: & exclamaverunt. Omnes enim viderunt eum, & conturbati sunt. Et statim locutus est cum eis, & dixit eis: Confidite, ego sum, nolite timere. Et ascendit ad illos in navim, & cessavit ventus. Et plus magis intra se stupebant. Non enim intellexerunt de panibus: erat enim cor eorum obcaecatum. Et cum transfretassent, venerunt in terram Genesareth, & applicuerunt. Cuiusque egressus essent de navis, continuo cognoverunt eum: & percurrerunt universam regionem illam, caperunt in grabatis eos qui se male habebant circumferre, ubi audiebant eum esse: & quocumque introibat in vicis, vel in villas, aut civitates, in plateis ponebant infirmos: & deprecabantur eum, ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Ut aves in ramis sinapis. Pusilla hic sanctis requies, longus labor. Sed postea dicitur illis, ut requiescant à laboribus suis. Erant enim qui veniebant, & redibant multi: nec manducandi spatium habebant in arca Noè: & animalia quae intus erant foris nitebantur: & quae foris erant, intro erumpabant. Sic nimirum agitur in Ecclesia: Judas recessit, laetro accessit. Quam diu receditur à fide, nec Ecclesiae requies est, sine mœrore. Rachel plorans filios suos, noluit consolari. Non est hic convivium, in quo bibitur vinum novum. Quando cantabitur canticum novum in caelo novo, & in terra nova, ab hominibus novis? Cum mortale hoc induerit immortalita-

tem, cum quinque panibus & duobus piscibus, quinque millia hominum vespera vita pascentur: & duodecim cophini octava virtute pleni fragmentis colliguntur, cum sedent super thronos duodecim, judicantes duodecim tribus Israel. Qui sunt fragmenta? Abraham, Isaac, & Jacob: quando reliquiae salvae sunt ex Israel? quando facie ad faciem videbimus, quod in lege Moysi, & Prophetis, & psalmis scriptum legitimus de Christo. Unde post quartam vigiliam noctis, compefit Jesus timorem maris, ambulans super illud, & dicit: Confidite, ego sum: quia videbimus eum sicuti est. Tunc cessavit ventus: & procella Jesu sedente, id est, regnante in navi: quae est universalis Ecclesia. Sequitur: Et quotquot tangebant eum, salvi fiebant. Quando fugiet dolor & gemitus.

Caput VII.

ET convenienter ad eum Pharisaei, & quidam de scribis venientes ab Ierosolymis. Et cum viderent quosdam ex discipulis ejus communibus manibus, id est, non lotis, manducare panes, vituperaverunt. Pharisaei autem & omnes Iudei nisi crebro laverint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum. Et à foro venientes nisi baptizentur, non comedunt. Et alia multa sunt, quae tradita sunt illis servare: baptizata calicum, & urceorum, & aramentorum, & leforum. Et interrogabant eum Pharisaei, & Scribae: Quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum: sed communibus manibus manducant panem? At ille respondens, dixit eis: Bene prophetauit Isaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est: Populus hic labiis me honorat: cor autem eorum longe est à me. In vanum autem me colunt, docentes doctrinas & praecepta hominum. Relinquentes enim mandatum Dei tenentis traditionem hominum: baptizata urceorum, & calicum: & alia similia his faciitis multa. Et dicebat illis: Bene irritum faciitis praeceptum Dei, ut traditionem vestram servetis. Moyses enim dixit, Honora patrem tuum & matrem tuam: & qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur. Vos autem dicitis: Si dixerit homo patri vel matri corban, quod est donum quodcumque ex me tibi proderit: & ultra non dimittitis eum quocumque facere patri suo aut matri, relinquentes verbum Dei per traditionem vestram, quam tradidit. Et similia huiusmodi multa faciitis. Et advocans iterum turbam, dicebat illis: Audite me omnes & intelligite: nihil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coquinare: sed quae de homine procedunt, illa sunt quae coquinaunt hominem. Si quis habet aures audiendi, audiat. Et cum introisset in domum à turba, interrogabant eum discipuli eius parabolam, dicebat illis: Sic & vos imprudentes estis. Non intelligitis: quia omne extrinsecus introiens in hominem, non potest eum coquinare: quia non intrat in cor ejus, sed in ventrem, & in secessum exit, purgans omnes ejus. Dicebat autem: quoniam quae de homine exeunt, illa coquinaunt hominem. Ab intus enim de corde hominum male cogitationes procedunt: adulteria, fornicationes, homicidia, furta, avaritia, nequitia, dolus, impudicitia, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia. Omnia haec mala ab intus procedunt, & coquinaunt hominem. Et inde surgens, abiit in fines Tyri & Sidonis: & ingressus domum, neminem voluit scire: & non potuit latere. Mulier enim statim ut audivit de eo, cujus filia habebat spiritum immundum, intravit & procidit ad pedes ejus. Erat enim mulier gentilis Syrophoenissa genere: & rogabat eum, ut demonium eiceret de filia ejus. Qui dixit illi: Sine prius saturari filios. Non est enim bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. At illa respondit, & dicit illi: Utique Domine, nam & canelli comedunt sub mensa de micis puerorum. Et ait illi: Propter hunc sermonem vade, exiit demonium à filia tua. Et cum abiisset domum suam, invenit puellam jacentem supra lectum, & demonium exiisse. Pharisaeorum superfluum latratum, furca rationis obtundit, id est, Moysi & Isaiae increpatione: ut nos advertebant haerese verbis scripturae vincamus. Videntes discipulos non lotis manibus manducare, quod futurum gentium communionem significat. Munditia & baptismum Pharisaeum sterile est. Communicatio non lota Apostolica, extendit palmites suos usque ad mare: quod culpa majus est. Traditio autem Pharisaeica in mensis & puris vasibus non est tractanda: sed abscondenda & radenda. Saepè enim traditionibus hominum, mandata Dei cedunt. Post hoc fi-

Tom. V.

gnum, mulier Syrophoenissa, cujus filia spiritum immundum habebat, intrans procidit ad pedes ejus. Erat enim gentilis mulier: rogat pro filia, quae est mater nostra, Romana Ecclesia: & nata daemoniaca, barbarica est Occidentalis natio: cujus fides fecit de cane ovem: micas spiritualis intellectus, non panem fractum litera sumere cupit. Fidelis, prudens & humilis meretur quod poscit.

Et iterum exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galilaeae inter medios fines Decapoleos. Et hic propriè narrat Marcus decimam virtutem. Tyrus interpretatur angustia, significans Judaeam, cui Dominus dicit: Coangustatum est stratum, breve est pallium, utrumque opere non potest: ut transferat se ad gentes alias. Sidon vero venatio interpretatur, quae fera indomitaque nostra natio est, & venit ad mare Galilaeae, quod fructuosa volubilitas est: inter medios fines Decapoleos, quod interpretatur decalogi mandata. Salvator ad salvandas gentes ab Apostolis ducitur: qui interroganti se adolescenti quid faceret, respondit: Nosti mandata?

Et adducunt ei surdum & mutum. Genus humanum per multa membra, ac si unus homo varia peste absumptus enumeratur: in protoplasto caecatur, dum videt. Surdus fit, cum audit: dum odoratur, emungitur: obmutescit, dum loquitur: mancus fit, dum manum extendit: incurvatur, dum erigitur: hydropticus fit, dum concupiscit: claudus fit, dum progreditur: lepra suffunditur, dum nudatur: demone impletur, dum divinitatem appetit: morte moritur, dum audacter excusat quod inobedienter commisit.

Et deprecatur eum, ut imponat illi manum. Incarnatum fore Dominum, multi iusti & Patriarcha cupiebant & optabant.

Apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculum ejus. Seorsum semper turbulentis cogitationibus, & actibus inordinatis, sermonibusque incompositis ducitur, qui sanari meretur. Digni qui in aures ejus mittuntur, verba spiritus sunt, de quo dicitur: Digitus Dei hic est. Et: Opera digitorum tuorum sunt caeli.

Et expuens tetigit linguam ejus. Spuma de carne Domini, est divina sapientia: quae solum vinculum laborum humani generis: ut dicat, Credo in Deum Patrem omnipotentem &c.

Et suspiciens in caelum ingenuis. Id est, nos gemere docuit, & in caelum thesaurum cordis nostri erigere: quod per gemitum compunctionis intimae, frivola lacerata carnis purgatur, ut dicitur: Rugiebat à gemitu cordis mei.

Et ait illi: Epheta, quod est adaperire. Corde enim creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit ad salutem.

Et statim aperta sunt aures ejus, & solutum est vinculum linguae ejus, & loquebatur rectè. Aperta sunt aures ejus ad hymnos, & cantica, & psalmos: solvitur lingua, ut eructet verbum bonum, quod non possunt minae nec verbera cohibere, ut ait Apostolus Paulus: Ego vincatus, sed non est alligatum in me verbum Dei.

Et praecepit illis, ne cui dicerent. Non in virtutibus gloriandum esse docuit: sed in cruce, & in humiliatione.

Quanto autem eis praecebat, tanto magis plus praedicabant: & eo amplius admirabantur, dicens: Bene omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui. Civitas in monte posita undique circumspècta, abscondi non potest: humilitas semper praecedit gloriam.

Caput VIII.

IN diebus illis, iterum cum turba multa esset, nec haberent quod manducarent: convocatis discipulis, ait illis: Misereor super turbam, quia ecce jam triduo sustinent me, nec habent quod manducant: & si dimisero eos jejunos in domum suam, deficient in via. Quidam enim ex eis de longè venerunt. Et responderunt ei discipuli sui: Unde istos quis poterit hic satiare panibus in solitudine? Et interrogavit eos: Quot panes habetis? Qui dixerunt: Septem. Et praecepit turba discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens, fregit: & dabat discipulis suis, ut apponerent. Et apposerunt turba: & habebant pisciculos paucos, & ipsos benedixit, & iussit apponi. Et manducaverunt, & satu-

LII ij